

DE SCHORPIOEN

THEO MEDER (DOC Volksverhaal, Meertens Instituut)

In de fraaie zomer van 2001 vloog tandarts Hans Hesselink regelmatig over het Groninger land in zijn ultralight vliegtuigje Eagle. Op een avond ziet hij een graancirkel liggen nabij Vledderhuizen; hij keert terug naar het vliegveld om zijn camera te halen en maakt foto's van de formatie in het graan.

Enige tijd later wordt hij getipt door een collega-piloot: als Hans zo geïnteresseerd is in graancirkels, dan moet hij eens over Stadskanaal vliegen, want daar ligt er al een week lang ook eentje. Hans stijgt op en fotografeert de formatie op de akkers van boer Adams: de graancirkel lijkt een beetje op een schorpioen met een brede kop en een lange staart van acht cirkeltjes. Tegenover een journalist zou Hesselink later spreken van een "handtekening van een hoger intelligent wezen of groep."

De tandarts belt vervolgens met Robert Boerman van het Dutch Crop Circle Archive. De volgende dag gaan Robert en zijn neef Jan Willem Bobbink op onderzoek uit. Zij zijn de 'cereologen', de graancirkel-onderzoekers met een 'open mind', die alle graancirkels in Nederland zoveel mogelijk proberen te documenteren.

Eenmaal aangekomen in de graancirkel, treffen zij daar allemaal kenmerken aan die wijzen op een niet-menselijke origine. Groeiknoppen halverwege de graanhalmen bleken ontploft, andere halmen waren schuin afgesneden en een brandnetel had verbrande bladeren. Het was dus mogelijk dat de graancirkel was gemaakt door een lichtbol, die grote straling en hitte afgeeft. Jan Willem vond met zijn wichelroede bovendien niet minder dan 21 leylijnen of aardenergielijnen in de graancirkel, die de vorm van de formatie uitstekend konden verklaren.

De Schorpioen blijkt zo intrigerend, dat het tweetal enkele dagen later besluit nog eens terug te keren samen met fysicus Eltjo Haselhoff, de onderzoeker van het Dutch Centre for Cropcircle Studies. Er worden samples genomen van de halmen binnen en buiten de graancirkel voor nader onderzoek. Jan Willem loopt de hele graancirkel nog een keer door op zoek naar afwijkingen, maar vindt niets meer. Zo'n tien minuten later, als het gezelschap al begint in te pakken om naar huis te gaan, krijgt Robert Boerman de aanvechting om nog een paar extra pole-shots te maken: foto's van boven met een camera op een telescoophengel.

Als hij naar het einde van de staart loopt, telt hij plots negen staartcirkels in plaats van acht. Robert scrollt met zijn camera

terug naar eerdere pole-shots van die dag: acht staartcirkels. En weer telt hij er in het veld nu negen! Robert loopt naar de negende cirkel en ziet dat in het midden nog een plukje graan overeind staat. Hij roept de andere onderzoekers. Ze kunnen hun ogen niet geloven: "Dit kan niet." Robert maakt foto's van de negen staartcirkels als bewijs. Er moet op klaarlichte dag, op het moment dat de onderzoekers in het veld liepen, een extra cirkel zijn ontstaan...

Jan Willem voelt dat de laatste cirkel nog warm is en volgens de wichelroede is hij slechts enkele minuten geleden tot stand gekomen. Eltjo wil ook foto's maken, maar zijn camera weigert dienst. Zowel Robert als Eltjo ervaren pijn in hun ledematen, en nu wordt het de onderzoekers even te veel. Ze vluchten als hazen het veld uit.

Boer Jan Hendrik Adams was juist op een andere akker bezig geweest. Toen hij op zijn tractor ging zitten, stonden de onderzoekers nog in het veld, maar toen hij in de buurt van de graancirkel kwam, bleken ze ineens op de vlucht te zijn geslagen. Journalist Roel Toering voegt zich bij het gezelschap, maar ook zijn camera weigert dienst als hij wil fotograferen.

Later voorspelden helderziende bezoekers dat er nog meer cirkels zouden komen, en inderdaad: de vrouw die enige dagen later de graancirkel met een pendel kwam onderzoeken, ontdekte in de directe nabijheid een drietal kleine cirkels in het gras. Ze mat zowel in de grascirkels als in de Schorpioen met haar pendel hoge energiewaarden.

De Schorpioen haalde niet alleen de locale, maar ook de internationale pers. Het Schotse medium Benjamin Creme verklaarde zelfs dat hij had doorgekregen dat de graancirkel te Stadskanaal was gemaakt door een ruimtevaartuig van Mars.

Het verhaal van de Schorpioen bevat veel van de specifieke 'echtheidskenmerken' (ontploffte groeiknoppen, brandplekken, schuin afgesneden halmen, leylijnen die de vorm verklaren), één cirkel is op klaarlichte dag ontstaan, batterijen van camera's zijn plotseling leeg, er wordt pijn in de ledematen ervaren, er ontstaan weer nieuwe cirkels en er worden verhoogde energiemetingen gedaan. Alleen het element van de waarneming van een lichtbol ontbreekt in de getuigenissen. Hoe dan ook: wie de persoonlijke getuigenissen hoort, zal er nauwelijks een speld tussen kunnen krijgen, en voor wie de verhalen neemt zoals ze zijn, is er iets wonderbaarlijks aan de hand geweest.

Het verhaal van de Schorpioen is enigszins verwant aan het verhaal van de Engelse Julia Set, een graancirkel die in 1996 schijnbaar in korte tijd op klaarlichte dag tot stand kwam in de nabijheid van Stonehenge. Een piloot vloog er 's middags overheen en zag niets, maar zag op de terugweg een half uur later de enorme graancirkel liggen. Alleen is er bij dit verhaal ook het alternatieve verhaal van de Circlemakers (de kunstenaars die in Engeland graancirkels maken) bekend. De Julia Set is

de nacht ervoor al gemaakt door drie kunstenaars, maar is een groot deel van de volgende dag over het hoofd gezien. Aan het eind van de middag werd hij pas opgemerkt, en daardoor leek het alsof hij overdag in het veld was verschenen.

Een dergelijk contra-verhaal bestaat er voor de Schorpioen niet. Men kan natuurlijk speculeren: de negende cirkel lag er ook al de hele dag, maar is niet goed op de foto gekomen. Of één van de cereologen heeft het wonder een handje geholpen, of de boer heeft een practical joke uitgehaald...

In mijn boek *In Graancirkelkringen* wil ik onder meer laten zien dat de ontvankelijke mens in het grenswetenschappelijke milieu geconfronteerd wordt met allerhande (schijnbaar) onweerlegbare verhalen die getuigenis afleggen van wonderbaarlijke gebeurtenissen en dat die verhalen op zeker moment van alle kanten op iemand afkomen. De verhalen stapelen zich op, ieder verhaal zet weer een deurtje open voor het aanvaarden van een volgend verhaal, en uiteindelijk kunnen de graancirkelverhalen deel gaan uitmaken van een spiritueel construct... Gevoed door die verhalen gaat men op een andere manier naar de wereld kijken: de verhalen in ons hoofd gaan onze perceptie en ons gedrag bepalen. Uiteindelijk geldt dan ook WYBIWYS: What You Believe Is What You See. Wie rondloopt met een hoofd vol graancirkelverhalen, wordt op zeker moment ook ontvankelijk voor lichtcirkels, viscirkels en schapencirkels en zal geneigd zijn om daaraan een esoterische interpretatie te geven...

Wie een hoofd vol graancirkelverhalen heeft, kan ook op het idee komen om graancirkelbroodjes te gaan bakken. Chris Westen, kunstenaar en eigenaar van een modewinkel te Stadskanaal, kwam ook op dat idee. Hij kocht de graanoogst van boer Adams op en liet er bakker Geert Bos graancirkelbroodjes van bakken. De opbrengst zou naar een goed doel gaan. De cereologen waarschuwden nog dat de praktijk had uitgewezen dat zulke broodjes erg vies smaakten, en dat een gezondheidsrisico niet uitgesloten was. De broodjes werden echter niet van het platte graan gebakken (dat viel niet meer te oogsten met de combine), maar van het staande graan. Bakker Bos moest ook nog eens 50% van zijn eigen meel toevoegen om de bolletjes te laten lukken. Ik heb de broodjes geproefd: ze smaakten heel normaal en ik heb er geen groene voelsprietten van gekregen.

Literatuur

Theo Meder: *In graancirkelkringen. Een etnologisch onderzoek naar verhalen uit de grenswetenschap*. Amsterdam, AUP, 2006.